

'Het ontbreekt Duitsland aan strategie in Oekraïne-oorlog'

Achtergrond - 26 januari 2023 - Auteur: Lynn Stroo

Dat Duitsland veertien Leopard-2 gevechtstanks aan Oekraïne gaat leveren, is niet verrassend, zegt Markus Kaim, specialist veiligheidspolitiek bij de Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) in Berlijn; een belangrijke denktank die de Duitse politiek adviseert over veiligheidskwesties. Duitslandweb-redacteur Lynn Stroo bezocht Kaim woensdag samen met een groep studenten. Het nieuws over de tanks was net bekend, en Kaim duidde de Duitse strategie.

Sinds de bijeenkomst van de defensie ministers van landen die Oekraïne steunen, vorige week in het Duitse Ramstein, is duidelijk dat Duitsland tot deze stap zou overgaan, zegt Kaim. Al won de nieuwe Duitse minister van Defensie Boris Pistorius (SPD) eerst wat tijd door te zeggen dat Duitsland zich nog moest beraden. Bondskanselier Scholz (SPD) moest uiteindelijk wel, ook de druk vanuit de eigen regering was groot geworden, legt Kaim uit aan een groep studenten van de master Duitslandstudies (UvA), die in het kader van hun studie een bezoek brachten aan de [SWP](#) in Berlijn.

De stichting adviseert de regering en de Bondsdag over veiligheidspolitiek en -vraagstukken. Dat doen zij op een wetenschappelijke en onafhankelijke basis. De adviezen die de SWP aan beleidsmakers overbrengt, zijn vertrouwelijk en blijven binnenskamers. Sensationeel was het voor de studenten, dat ze een inkijkje kregen in hoe de denktank werkt, precies op de dag dat Scholz bekendmaakte dat Duitsland Leopard-tanks aan Oekraïne gaat leveren.

Leidende rol

Het is een zeer spannende tijd om in Berlijn te zijn, vindt ook de groep studenten. Veiligheidsexpert Kaim zet uiteen hoe 24 februari 2022, de dag dat Rusland Oekraïne binnenviel, alles heeft veranderd. De *Zeitenwende*, zoals kanselier Scholz het noemde, een nieuw tijdperk, gaat volgens hem over veel meer dan alleen de eenmalige investering van 100 miljard euro in het Duitse leger. Het werkt in veel dimensies door. Duitsland speelt sindsdien een leidende rol in onder meer de internationale sancties tegen Rusland en het leveren van wapens aan Oekraïne. Een rol die vanwege de Duitse oorlogsgeschiedenis nog altijd gevoelig

ligt.

Over gevechtstanks voor Oekraïne wordt al maanden fel gedebatteerd in Duitsland. De regering was lange tijd terughoudend en wilde alleen wapens ter verdediging sturen. Nu is de regering toch overstag. Het mantra dat dertig jaar lang in de Duitse politiek klonk, 'we leveren geen wapens aan crisisgebieden', geldt niet meer, schetst ook Kaim. Net als 'Wandel durch Handel' (Verandering door handel) en het motto 'Friedenspolitik in Europa geht nur gemeinsam mit Russland'. Duitslands buitenlandpolitiek staat nu in het teken van een '*Neuorientierung*' (heroriëntatie), stelt Kaim. Dit gaat ook over vragen als: "Hoe is de Duits-Russische relatie in pakweg 2030?"

'Tactische fout'

Ook de aanwezigheid van de Verenigde Staten is daarin een belangrijk thema. De VS spelen momenteel een grote rol in de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. De Duitse buitenlandse veiligheidsbeleid is transatlantischer dan ooit, schetst Kaim. Lange tijd, onder meer onder kanselier Merkel, was de focus vooral op Europa, en de samenwerking met Frankrijk. Maar bij het vraagstuk gevechtstanks sturen naar Oekraïne, keek Duitsland erg naar de VS. Scholz wilde alleen binnen internationale samenwerking tot deze stap overgaan. De bondskanselier heeft volgens Kaim een "tactische fout" gemaakt, door tegen de regering-Biden te zeggen: 'als jullie Abrams-tanks leveren, dan sturen wij de Leopards'. Dat leverde een soort Duitse druk op de VS op, die als ongepast werd ervaren. Woensdagavond maakte president Biden bekend dat de VS 31 Abrams-tanks naar Oekraïne stuurt.

In gesprek met de studenten zei de veiligheidsexpert dat hij verwacht dat de VS nog wel een tijd betrokken zullen zijn bij de oorlog in Oekraïne en de situatie in Europa. Maar de hulp van de Amerikanen is niet oneindig. De grote vraag is: hoe gaat Europa het daarna zelf doen?

Doelen

Het ontbreekt Duitsland nu aan duidelijke doelen als het gaat om de oorlog in Oekraïne, zegt Kaim. Vorige week schreef hij over dit punt ook een [gastbijdrage in Der Spiegel](#). "Duitsland discussieert vooral over de historische schuld en verantwoordelijkheid die het heeft, maar wat Duitsland zelf met de militaire inzet wil bereiken in Oekraïne, wordt niet concreet." Daarmee bedoelt Kaim dat je

'Kriegsziele' nodig hebt om daarna concrete beslissingen te kunnen nemen, zoals welke wapens te leveren, hoeveel en waarheen. Volgens Kaim is het nu vooral een debat zonder criteria, waardoor er binnenkort wellicht gediscussieerd wordt over het leveren van gevechtshelikopters- of vliegtuigen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/53694/het-ontbreekt-duitsland-aan-strategie-in-oekraïne-oorlog>